

Voorjaar 1967 de toegang tot het Victoriaveld aan 't Slangenweggetje vlak voordat Victoria naar Crailoo vertrok.

Schaatsen, zwemmen, hockey of toch.... voetbal

Sport in 1967

Wim Dral

Op het eerste gezicht was 1967 een jaar als elk ander jaar, een 'gewoon' sportjaar. Maar er gebeurde wel het een en ander op sportgebied. Het begin van de gebeurtenissen in 1967 ligt natuurlijk vóór het behandelde jaar. In 1965 werd door de gemeente een sportnota uitgebracht, waarin de plannen met betrekking tot sport en spel werden ontvouwd. Hierbij speelde ook de realisering van nieuwe wijken als de Kerkelanden een prominente rol, waar sportvelden moesten plaatsmaken voor huizen. Het belang van de sport voor het welzijn van vooral de jeugd werd benadrukt. Immers tot de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van de jeugd draagt de sport in belangrijke mate bij, stelde het gemeentebestuur in de nota. Het jeugdwerk in de sport vraagt de aandacht en zal dit in de toekomst ook blijven doen.¹

Het jaar 1967 was voor de actieve voetbalsportbeoefening een jaar om te onthouden (...) schreef de opsteller van het jaarverslag 1967 in *Wij in Hilversum*.² Maar Hilversum kende een gevarieerd aanbod aan sporten. Van denksporten tot voetbal. Zonder de illusie te hebben volledig te zijn schetsen wij in deze bijdrage de gebeurtenissen met betrekking tot de sport en spel.

Terwijl in het jaar dat Scott MacKenzie met het lied 'San Francisco' een nummer 1 hit had in Nederland en een deel van jeugd in de ban kwam van de hippiecultuur werd er op velden en speelterreinen en in zalen in Hilversum aan vele takken van sport gedaan.

Wijken voor een wijk

De bouw van de wijk Kerkelanden was in 1966 begonnen. Hierover meer in het artikel 'Bouwen' in dit blad. Sportclubs moesten verkassen. De voetbalvereniging Victoria kreeg in de herfst van 1966 een aangetekende brief van de firma Matser, de nieuwe eigenaar van de gronden, waarin de club de ontruiming van haar velden voor 1 april 1967 werd aangezegd.³ Ook clubs als DOSV, SIOS en de Hilversumse Mixed Hockey Club (HMHC) konden hun grasmat 'oprollen' en moesten op zoek naar een andere locatie. Altius was al een paar jaar eerder vertrokken naar Berestein.

Victoria verliet onder protest de terreinen aan de Slangenweg. Het zat de Victorianen hoog dat ze moesten vertrekken. Victoria speelde al sinds 1935 aan het Slagenweggetje en wilde graag in Zuid blijven. De grootste vereniging van het Gooi met de slechtste accommodatie had echter weinig keus.

Met 10 senioren-, 6 junioren-, 8 aspiranten- en 10 pupil-elftallen was de oude locatie overigens ook te klein geworden en waren de lagere elftallen al uitgeweken naar de terreinen van Altius. Maar door de grootte van de club was het lastig een nieuwe plek te vinden. De vereniging wilde graag op een terrein van Zonnestraal vlakbij het vliegveld gaan spelen. De gemeente wilde daar echter niet aan meewerken.⁴ De club stemde in met een verhuizing naar Crailoo als het de garantie kreeg dat ze naar Hilversum-Zuid mochten terugkeren wanneer de gelegenheid zich voordeed. En in het jaar 1967 dat Crailoo werd geopend, kocht de gemeente grond aan bij het Jagerspaadje, waar de voetbalclub zich later zou vestigen.⁵

Crailoo

In 1966 was het gras ingezaaid op de velden op het nieuwe complex bij Crailoo in de hoop dat er in het seizoen 1967-1968 op gespeeld kon worden. In tegenstelling tot voor de oorlog toen de kosten van de terreinen voor rekening van de sportclubs kwamen, nam nu de gemeente het grootste deel van de financiën voor haar rekening. Een derde van de kosten schonk de gemeente, een derde leende de gemeente zonder rente te berekenen en de rest moesten de verenigingen zelf opbrengen. De raad verleende een krediet van fl. 268.000 voor de inrichting van

Logo van Voetbalvereniging FC Victoria

zes eenheden, bestaande uit scheidsrechtersruimte, toiletten en bergruimten alsmede negen maal negen kleedkamers. In een later stadium werden kredieten voor de kantines verstrekt.⁶

Op 27 oktober opende wethouder G.P. Freeman het sportcomplex Crailoo bij de Crailoosebrug. Crailoo telde vijftien velden, aangelegd door de Heidemij. De verenigingen die daar gingen spelen waren Victoria, Hilversum, DOSV en SIOS. De verdeling van de velden was als volgt: DOSV en SIOS kregen twee velden, Actif vier, Hilversum drie en Victoria (dat begin 1967 nog met de lagere elftallen wegens ruimtegebrek uitgeweken was naar Altius) kreeg vier velden.⁷

De Hilversumse sportverenigingen in 1967

Bron: *Wegwijzer Hilversum 1967*

- 32 Zomeravondvoetbal: vaak bedrijfsgebonden
- 23 Biljarten: o.a. Onder Ons, Ons Genoegen, De Vliegende Vaart
- 19 Voetbal: o.a. Altius, Bloemenkwartier, 't Gooi, Hilversumse Boys, FC Hilversum, Radiostad
- 12 Volleybal: o.a. Actief, Climax, Olympia '62
- 11 Tafeltennis: o.a. Quick32, Roter, Vlug en Vaardig
- 9 Duivensport: o.a. Keer Weer, Snelle Wieken, De Snelvlieger, De Vrijheid
- 8 Bridge: o.a. Club van Twaalf, Groen Wit, Hoogerheide, Tempo
- 8 Klaverjassen: o.a. Alliance, Centraal, Klaver Vier, Schoppen Nel
- 8 Lawntennis: o.a. RK SV Be Fair, Gooiland, Rapid, HLTC
- 6 Schaken: o.a. RK Schaakvereniging De Ivoren Toren, Hilv. Chr. Schaakvereniging De Pion, Hilversums Schaakgenootschap
- 5 Korfbal: Altius, Climax, Excelsior, Hilversum, Zwaluwen
- 5 Luchtvaart: o.a. Aero-club Hilversum-Amsterdam, Hilversumse Luchtvaartclub
- 5 Ruitersport: o.a. Hilversumse Ponyclub, Paardensportvereniging Heidepark
- 4 Gymnastiek: HGV, ODIL0, RK Sportcentrale VIF, OSO
- 4 Handbal: EMM, Hilversumse HC, Olympia '25, HIOS
- 4 Wandelsport: Gazelle, Gooise Lange Afstand Tippelaars, ODI, Jong Leven
- 3 Atletiek: GAC, HIOS, HORBA
- 3 Badminton: Eerste Gooise BC, BC "Hilversum", BC OSO
- 3 Hockey: Kameleon, HMHC, RK Hockeyclub Be Fair
- 3 Honkbal: OSO, Hilversumse Baseball Club, Donar
- 3 Zwemmen: HIOS, HZC, OSO, De Robben
- 2 Cycle Speedway: De Hollandse Welpen, De Hilversumse Leeuwen
- 2 Schaatsen: NVBHS afdeling 't Gooi, Gooise Hardrijdersvereniging, Hilversumse IJclub
- 1 Basketbal: Eerste Hilversumse Basketbal Club
- 1 Cricket: Hilversumse Cricket Club
- 1 Dammen: Hilversums Dam Genootschap
- 1 Handboogschieten: HAS Hilversum
- 1 Kaatsen: Melle Veenstra
- 1 Roeien: Cornelis Tromp
- 1 Rugby: Hilversum
- 1 Softbal: OSO
- 1 Watersport: OSO
- 1 Wielersport: De Adelaar

Betaald voetbal

Met de betaalde tak van de voetbalsport ging het niet goed. FC Hilversum en SC Gooiland speelden met hun semi-professionals in de tweede divisie van de K.N.V.B. Maar bij zowel Hilversum als bij het door Radio Veronica gesponsorde Gooiland waren de resultaten niet goed en liepen de bezoekersaantallen terug.⁸ Uiteindelijk was het ondoenlijk om aan profclubs onderdak te bieden. Hilversum en Gooiland verdwenen van het

toneel. Overigens was de tweede divisie ook geen lang leven meer beschoren. Hilversum had in 1967 echter nog betaald voetbal 'binnen de muren'.

Hockey

Een sport waar Nederland in uitblonk (en nog steeds uitblinkt) was hockey. Ons dorp had sinds 1904 de Hilversumse Mixed Hockey Club. De HMHC speelde in de Kerkelanden. Het sport-

complex dat ze samen met de Hilversumse Cricket Club (HCC) deelde heette De Bult. Het clubhuis zou aan de sloopwoede ontkomen en werd buurthuis 'De Keet' (aan de Kloosterlaan). In 1959 klopte de gemeente bij de hockeyclub aan. Zij wilde de grond kopen voor een nieuwe woonwijk. Net als Victoria wilde de HMHC niet weg. Jarenlang heeft de club besprekingen gevoerd met instanties, landeigenaren, makelaars en brieven en rapporten geproduceerd. Pogingen om velden te krijgen aan de Soestdijkerstraatweg, naast de golfinks, waren door de tegenwerking van 'hogere instanties' niet gelukt, meldde HMHC voorzitter Ras aan burgemeester Boot. Een andere optie was bij het gymnasium aan de Schuttersweg, maar daar moest de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten toestemming voor geven. Wethouder Freeman zag te veel obstakels voor zowel de 'Soestdijkerstraatweg' als de 'Schuttersweg' en wees op de mogelijkheid, die zich in Loosdrecht aandiende. De burgemeester steunde Freeman in zijn voorstel om die mogelijkheid aan de HMHC te adviseren. De club had daar in 1965 al een optie opgenomen na een tip van de Loosdrechtse burgemeester Vunderink. Hij had de hockeyers gewezen op de mogelijkheid grond aan te kopen aan 't Jagerspaadje. De Hilversumse burgemeester benadrukte dat de gemeente de HMHC steunde om aan

Logo van de Hilversumse Mixed Hockeyclub.

de Soestdijkerstraatweg een accommodatie te krijgen, maar zag tegelijkertijd de tegenwerking van 'hogere instanties' als een groot probleem. De hockeyvereniging verhuisde uiteindelijk naar het Corversbos.⁹

Atletiek

De gemeenteraad sprak in mei 1967 uitgebreid over de grieven en de klachten van de Gooise Atletiek Club (GAC). De accommodatie was ronduit slecht en de gemeente besloot daarmee aan de slag te gaan omdat het nieuwe onderkomen, gepland ten oosten van het Kamrad, nog niet gerealiseerd was. Een facelift was hard

De velden van de HMHC waar ook de cricketclub de thuis basis had. Op de achtergrond het clubhuis van de HMHC dat later in de wijk Kerkelanden dienst deed als jongerencentrum De Keet. (Coll. SAGV)

nodig. Een reeks van verbeteringen volgde. De springbakken werden vernieuwd, de aanloopbaan zou een nieuwe toplaag krijgen, en de afscheiding van de 400 meter baan een ijzeren band. Verder werden finishpalen, kogelringen, een trekapparaat voor de banen, startramen en -blokken aangeschaft en om de baan werd een betonrand gelegd. Hiervoor was een krediet van fl. 45.000 nodig. De gemeenteraad stemde hiermee in.¹⁰

Paardensport

De paardensport trok steeds meer toeschouwers, was dus goed voor de lokale economie. Hilversum had zich ontwikkeld tot een nationaal en internationaal paardensportcentrum. Uitbreiding van de accommodatie op het gemeentelijk sportpark aan de Soestdijkerstraatweg was gewenst. In 1967 werden een stalgebouw met dertien boxen, een nieuw toto-gebouw, een kleedlokaal voor pikeurs en een dopingbox toegevoegd. Om de groei nog maar eens aan te geven: werden er in 1952 nog maar veertien draverijen gehouden in 1967 waren het er 73. De toto omzet steeg van fl. 1.204.759 in 1952 naar boven de fl. 15.000.000 in 1967.¹¹

Schaatsen

Op 4 september 1967 ontstond uit de Nederlandse Vereniging ter Bevordering van het Hardrijden op de Schaats (N.V.B.H.S.) afdeling 't Gooi de Gooise Hardrijdersvereniging (GHV). Weliswaar werd de sport niet in Hilversum beoefend, want het dorp bezat geen ijsbaan, maar de zomertrainingen werden wel in de bossen rond

De Gooise Hardrijdersvereniging (GHV) bestaat in 2017 50 jaar en heeft sinds dit jaar een nieuw logo. (coll. GHV)

Hilversum afgewerkt en de GHV was statutair een Hilversumse vereniging. De leden kwamen uit het gehele Gooi. De voorzitter van de nieuwe schaatsvereniging werd G. van de Pol uit Huizen. Vicevoorzitter was Hans

Vollenbroek uit Hollandsche Rading. Hans Kaan en J.A. Taping, de beide secretarissen, kwamen uit Hilversum. Ferdi van Koersveld uit Huizen completeerde als penningmeester het bestuur. Een GHV'er die landelijke bekendheid verwierf als schaatser in de jaren '60 en naderhand als coach van de kernploeg was Ab Krook.¹² De GHV had drie trainers: Joop Bakker uit Hilversum, M. Jansen uit Soest en Wim Westerveld uit 's-Graveland. De clubkampioenschappen noemt men tot op de dag van vandaag 'De Gooise'. Deze wedstrijden werden in 1967 verreden op de Jaap Edenbaan in Amsterdam, maar met de opening van de Vechtsebanen in Utrecht verhuisde de GHV naar Utrecht. De GHV manifesteerde zich niet zozeer als een Hilversumse vereniging, maar was en is dat wel degelijk.

Zwemmen en waterpolo

Het heren waterpoloteam van de zwemvereniging De Robben, domineerde van 1966 tot halverwege de jaren zeventig het waterpolo. De Robben was in 1940 door Stender opgericht en een afsplitsing van de HZC. Ook nadat de HZC en De Robben in 1971 weer tot elkaar kwamen en fuseerden, bleven de successen voor het heren waterpoloteam van de fusieclub HZC De Robben doorgaan. Verschillende landstitels werden vanaf 1966 behaald. Het dames waterpoloteam domineerde de sport als vanaf 1945.¹³ Hier was de Hilversumse hegemonie van langere duur, want ze waren vanaf dat jaar bijna onafgebroken landskampioen.

In het zwembad in de Kapelstraat domineerde trainer Jan Stender. De trainer kreeg op 16 september de Bredius medaille uitgereikt, één van de hoogste onderscheidingen in het zwemmen.¹⁴

Wellicht geïnspireerd door deze successen werd in mei 1967 het natuurzwembad Crailoo onder handen genomen en later in het jaar werd besloten dat naast de Kapelstraat een tweede overdekt zwembad moest komen.¹⁵

Niet-georganiseerde sport

De niet-georganiseerde sport kon zich ook in belangstelling van de gemeentebestuurders verheugen. Er werd een werkgroep gevormd bestaande uit vertegenwoordigers van de stedenbouwkundige dienst, een vertegenwoordiger van publieke werken, het hoofd van het bureau voor sport- en jeugdzaken en het hoofd van het bureau voor sociaalwetenschappelijk onderzoek. Deze

Spelende kinderen in de Expohal. (Coll, SAGV)

ambtelijke werkgroep ging in 1967 aan de slag met het recreatievraagstuk. De grote uitdaging was het inpassen van speelvelden in de bebouwde kom. Goede voorbeelden van de inspanningen van de werkgroep was het speelterrein bij het Slachthuisplein, op de plaats waar vroeger een gesloten speeltuin was. Op dit verharde terrein kon men onder andere aan basketbal doen. Het speelterrein op de plaats van het Diakonessenhuis aan de Neuweg was een tweede voorbeeld. Men boog zich ook over het vraagstuk om schoolpleinen open te stellen na schooltijd voor recreatie.¹⁶

NOTEN

¹ H. van Zenderen, 'De jongeren en de sport', *Wij in Hilversum*, nr 47, januari 1967, 1530.

² 'Jaarverslag 1967', *Wij in Hilversum*, nr 56, juni 1968, 1875.

³ *Houdt steeds tezamen. Victoria 100, 1893-1993* (Zeist 1993) 97.

⁴ *Houdt steeds tezamen.* 97.

⁵ W. Dral, 'Ruimte voor recreatie', in: M. Middelhoff (red.) *Het verhaal van Kerkelanden 50 jaar* (Hilversum 2017) 35.

⁶ 'Raadsnotities', *Wij in Hilversum*, nr 48, maart 1967, 1587-1588.

⁷ 'Jaarverslag 1967', *Wij in Hilversum*, nr 56, juni 1968, 1875; 'Raadsnotities', *Wij in Hilversum*, nr 48, maart 1967, 1587.

⁸ 'Jaarverslag 1967', 1875.

⁹ Dral, 'Ruimte', 36-37; 'Jaarverslag 1967', 1875; SAGV160 B109, Notulen B en W 28 augustus 1967.

¹⁰ 'Raadsnotities', *Wij in Hilversum*, nr 49, mei 1967, 1621-1622.

¹¹ 'Jaarverslag 1967', 1875.

¹² De voorganger van de GHV, de N.V.B.H.S. afd. 't Gooi, had in 1961 de wereldkampioen allround in de persoon van Henk van der Grift uit Breukelen voortgebracht.

¹³ Bron: Wikipedia

¹⁴ 'Jaarverslag 1967', 1875.

¹⁵ Zie hiervoor 'Hilversum in 1967: bouwen' elders in dit blad.

¹⁶ S. Stokvis, 'Naar meer open speelvelden', *Wij in Hilversum*, nr 48, maart 1967, 1587.

Besluit

Het was niet alleen een memorabel jaar voor het voetbal. Meer sporten maakten van 1967 een bijzonder jaar. Een belangrijke factor was de woningbouw. Kerkelanden zorgde nogal voor wat 'bewegingen in sportland'. Maar daarnaast waren er ontwikkelingen die lieten zien dat er in 1967 aandacht was voor sport en dat de gemeente daar ook de ruimte aan trachtte te geven. En de in dit artikel behandelde sporten zijn maar een fractie van de sporten die in Hilversum werden beoefend!